

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන අධිකාරියේ (අධිකාරිය) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය හා එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ සහ 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, අධිකාරියේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වගණනය කරනු ලැබේ. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිත යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, අධිකාරිය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය අධිකාරිය ඈවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා අධිකාරියේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි. අධිකාරියේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශවයන් විසින් දරනු ලබයි. 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, අධිකාරියේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය (මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම)

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතික වීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශකරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභූරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මහභූරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් අධිකාරියේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම් අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ අධිකාරියේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;

- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ අධිකාරියේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, අධිකාරිය ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම පිළිබඳ අභ්‍යන්තර පාලනය

ගනුදෙනු කළමනාකාරිත්වයේ පොදු සහ නිශ්චිත අධිකාරිබලය සහිතව ක්‍රියාත්මක කිරීම, අදාළ වන වාර්තාකරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අවශ්‍ය වන පරිදි ගනුදෙනු සටහන් කිරීම සහ වත්කම් සඳහා ගිණුම් කටයුතුභාවය පවත්වාගෙන යාම, කළමනාකාරිත්වයේ පොදු සහ නිශ්චිත අධිකාරි බලය සහිතව පමණක් වත්කම්වලට ප්‍රවේශ වීම, සටහන් කරන ලද වත්කම් සඳහා වූ ගිණුම්කටයුතුභාවය පවත්වා වත්කම් සමඟ සාධාරණ කාල වකවානුවලදී සැසඳීම සහ වෙනස්කම් ඇතොත් ඒවා සම්බන්ධයෙන් නිසි පියවර ගැනීම ආදිය සඳහා සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාගැනීමට ප්‍රමාණවත් “මනාලෙස සැලසුම් කරන ලද” අභ්‍යන්තර ගිණුම්කරණ පාලන පද්ධතියක් ආයතනය විසින් පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය වේ.

1.5.2 ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 01 ප්‍රමිතයේ 45 හා 46 ඡේද ප්‍රකාරව ප්‍රමාණාත්මක හා සමාන අයිතම පන්තීන් වෙත වෙනම ඉදිරිපත් කල යුතු අතර සමාහරණය හා වර්ගීකරණය කරන ලද සංක්ෂිප්ත දත්තයන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඉදිරිපත් කල යුතු වේ. එසේ වුවද අධිකාරිය විසින් ඊට පටහැනි ලෙස සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශ ඉදිරිපත් කිරීමේදී සමාන අයිතම සාරාංශ කර දැක්වීම වෙනුවට විස්තරාත්මක ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශවල දක්වා තිබුණි.	අයිතම පන්ති වශයෙන් නිරූපණය වන පරිදි ගිණුම්කරණ පැකේජය යාවත්කාලීන කිරීමට ඉදිරි වර්ෂයේදී කටයුතු කරනු ලැබේ.	ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව වත්කම් හා වගකීම් වර්ගීකරණය කර මූල්‍ය ප්‍රකාශවල ඉදිරිපත් කළ යුතු බව.
(ආ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 02 ප්‍රමිතයේ 9 වන ඡේදය ප්‍රකාරව මුදල් සහ මුදල් හා සමාන දෑ යන්නට අත්පත් කරගත් දිනයේ සිට මාස 03 ක් හෝ ඊට අඩු කෙටි කාලීන ආයෝජන ඇතුළත් වේ. එහෙත් අධිකාරිය විසින් රු.මිලියන 258 ක් වටිනා මාස 03 ක කල්පිරීමේ කාලයක් සහිත ස්ථාවර තැන්පතු වල වටිනාකම මුදල් සහ මුදල් හා සමාන දෑ ලෙස ඇතුළත් කර නොතිබුණි. ඒ හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට වූ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයෙහි දැක්වෙන මුදල් සහ මුදල් හා සමාන දෑ එම අගයෙන්ම ඌන ගණනය වී තිබුණු අතර ආයෝජන අගය එම ප්‍රමාණයෙන් අධිගණනය වී තිබුණි.	ආයෝජන යටතේ ඇතුළත් කර ඇති මාස 03 ක් හෝ ඊට අඩු කාලයකින් කල්පිරෙන ආයෝජන අගය ද මුදල් සහ මුදල් හා සමාන දෑ යටතේ ඇතුළත් කිරීමට ඉදිරියේදී කටයුතු කරනු ලැබේ.	ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ හඳුනා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු බව.

(ඇ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 3

ප්‍රමිතයේ 47 වන ඡේදය අනුව අස්ථිත්වයක් විසින් පූර්ව කාල පරිච්ඡේද වැරදි සොයා ගැනීමෙන් පසුව, නිකුත් කිරීම සඳහා අනුමත කරන ලද පළමු මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලයෙහි වරද සිදු වූ කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ඉදිරිපත් කර ඇති සංසන්දනාත්මක අගයන් නැවත ප්‍රකාශ කිරීමෙන් නිවැරදි කළ යුතු වේ. එහෙත් අධිකාරිය විසින් 2015 ඔක්තෝබර් 02 වන දිනැති අංක 05/2015/04 වන අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල පත්‍රිකාව අනුව නවතා දැමීමට තීරණය කර තිබූ සීතාවක නිවාස ව්‍යාපෘතියේ ඉදිකිරීම් සඳහා රජයෙන් ලද රු. මිලියන 2.41 ක ප්‍රදානයන්වලට අදාළ ගැලපුම් එම වර්ෂයට අදාළව සිදු නොකර සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී සිදු කිරීම නිසා අධිකාරියෙහි සමාලෝචිත වර්ෂයේ අතිරික්තය එම අගයන්ම අධිගණනය වී තිබුණි. තවද, ඉකුත් වර්ෂයට අදාළව අධිකාරිය විසින් ගෙවන ලද රු. මිලියන 1.59 ක් වූ දිරිදීමනා සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළව ගැලපීම් කර තිබීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ අතිරික්තය එම වටිනාකමින් උන ගණනය වී තිබුණි.

ඉදිරියේදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව තුළ පූර්ව කාලපරිච්ඡේද පූර්ව වර්ෂ වැරදි නිවැරදි කිරීමේදී ගැලපුම් සිදු එම කාලය සඳහා ඉදිරිපත් කිරීමට කටයුතු කර ඇති සංසන්දනාත්මක කළ යුතු බව . අගයන්ද නැවත ප්‍රකාශ කිරීමට කටයුතු කරමි. නවතා දමන ව්‍යාපෘති පිළිබඳ අදාළ වර්ෂ වලදී තීරණ ගෙන හඳුනාගැනීමට සහ පූර්ව වර්ෂ වල ගැලපීම් අතිතානුයෝගීව නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරමි.

(ඈ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 07

(i) ප්‍රමිතයේ 55 ඡේදය ප්‍රකාරව, දේපළ පිරිසහ හා උපකරණ ඉවත් කිරීමේදී (dispose) ශුද්ධ වත්කම් / ස්කන්ධය තුළ ඇතුළත්ව ඇති එම වත්කම්වල ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තය සෘජුවම සමුච්චිත අතිරික්තයට හෝ උනතාවයට මාරු කළ යුතු වේ. එසේ වුවද අධිකාරිය විසින් වර්ෂය තුළදී ඉවත් කරන ලද වත්කම් 55 කට අදාළව ඉකුත් වර්ෂයන්හිදී හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කර තිබූ රු.මිලියන 0.74 ක ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්ත ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත ගිණුමින් ඉවත් කර සමුච්චිත අතිරික්ත ගිණුමට ගැලපීම වෙනුවට සමාලෝචිත වර්ෂයේ අතිරික්තයට ගැලපීම නිසා වර්ෂයේ ලාභය එම ප්‍රමාණයෙන් උන ගණනය වී තිබුණි.

ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත ගිණුම ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව පරීක්ෂා කර අවශ්‍ය වත්කම් ගැලපීම් කිරීමට කටයුතු අපහරණය කිරීමේදී අදාළ ප්‍රත්‍යාගණන වටිනාකම් ඉවත් කළ යුතු වන බව.

(ii) රජයේ ප්‍රදානයක් ලෙස 2019 අප්‍රේල් 24 වන දින දීමනා පත්‍ර අංක 4/7/7422 යටතේ අධිකාරිය වෙත පැවරී ඇති අනුරාධපුර තුරුඉතුරුගම ඉඩම් කොටස් 108 න් ඉඩම් කොටස් 6 ක, සුධාරක තාක්ෂණය යටතේ ඉදිකරනු ලැබූ නිවාස 06 හි වටිනාකම රු.මිලියන 5.92 ක් ලෙස 2016 වර්ෂයේදී තක්සේරුකර තිබුණි. එසේ වුවද 2022 ඔක්තෝබර් 10 දින ජාතික ඉංජිනේරු පර්යේෂණ සංවර්ධන ආයතනය විසින් ස්ථානීය පරීක්ෂාවක් සිදු කර ලබා දෙන වාර්තාව අනුව දුර්වල ඉදිකිරීම් ක්‍රම භාවිතා කරමින් මෙම නිවාස සකස් කර ඇති බවත් මැටි සහ සිමෙන්ති යොදා සකස් කරන ලද බිත්තිවලට වහලය දරා සිටිය නොහැකි බවත් මේ නිසා මෙම නිවාස මිනිස් වාසයට නුසුදුසු බවත් දක්වා තිබුණි. ඒ අනුව මෙම නිවාසවල වටිනාකම අඩුවීම හානිකරණ (impairment) ලෙස හඳුනාගත යුතු වුවත් එසේ හඳුනාගෙන නොතිබීම හේතුවෙන් ජංගම නොවන වත්කම්

අනුරාධපුර තුරුඉතුරුගම ඉඩමේ සුධාරක තාක්ෂණයෙන් ඉදිකරනු ලැබූ නිවාස 06 ට අදාළ වටිනාකම ලෙස පවතින රු.මිලියන 4.9 එහි ඉදිකිරීම් පිරිවැය වේ. ඒ අනුව කොන්ත්‍රාත් පිරිවැය ගිණුම්ගතව පවතී. එම නිවාස 06 ට අදාළ ඉඩමේ වටිනාකම 2022 තක්සේරු වාර්තාව අනුව ගිණුම්ගත කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ. අනුරාධපුර ඉඩම් කැබලි වත්කම්වල සාධාරණ අගය ගිණුම්ගත කළ යුතු බව.

එම ප්‍රමාණයෙන් අධිගණනය වී තිබුණි. කෙසේ වුවද රජයේ තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2022 මැයි 18 දින ඉදිරිපත් කර තිබූ තක්සේරු වාර්තාව අනුව එම නිවාස 06 හි වටිනාකම රු. මිලියන 7.55 ක් ලෙස 2016 වර්ෂයේදී ඉදිරිපත් කරන ලද තක්සේරු වාර්තාවට වඩා රු.මිලියන 1.62 කින් අගය වැඩිකර ලබා දී තිබුණි. එම තක්සේරුව ලබා දීමේදී සීමෙන්තියෙන් සකස් කරන ලද අනෙක් නිවාස 102 හා සමානව මෙම නිවාස 6 සලකා තිබූ බව නිරීක්ෂණය වූ අතර ඒ අනුව මේ තක්සේරුව මතභේදයට තුඩුදෙන බව නිරීක්ෂණය විය.

102 ට අදාළව 2022 දී ලබා ගෙන ඇති තක්සේරුව ගිණුම් වල ගැලපීමට කටයුතු කරමි.

(ඉ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 11

- (i) ප්‍රමිතයේ 10 ඡේදය සහ IG 30 සහ 31 ඡේද ප්‍රකාරව අස්තිත්වයක් වෙත ලැබුණ සම්පත් වලට ප්‍රතිචාරයක් ලෙස අස්තිත්වය සෘජුව යම් ප්‍රතිශ්ඨාවක් ලබාදෙනු ලැබිය හැකි නමුත් එය ලැබූ සම්පත්වල සාධාරණ අගයට සමාන නොවන අවස්ථාවලදී හුවමාරු වන සහ හුවමාරු නොවන ගනුදෙනුවල සංයෝජනයක් තිබේදැයි එම අස්තිත්වය තීරණය කරනු ලැබිය යුතු අතර එම සෑම සංරචකයක්ම වෙන වෙනම හඳුනා ගත යුතු වේ. එහෙත් ඊට පටහැනිව සාධාරණ අගය රු.මිලියන 120 ක් ලෙස තක්සේරු කර තිබූ අක්කර 9 රුඩ්.03 පර්චස් 21.10 ක වසසරියකින් යුත් නිට්ටඹුව ඔර්වඩ්වත්ත ඉඩමින් අක්කර 9 පර්චස් 20.2 ක් ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාවෙන් අධිකාරියට ලබා දී ඒ වෙනුවෙන් අධිකාරියෙන් රු. මිලියන 60 ක් පමණක් අයකර තිබූ අතර ගෙවීමට සිදු වූ මුදල පමණක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබුණි. අධිකාරිය විසින් පවරා දෙන ලද කොටසෙහි වටිනාකම තක්සේරුකර මූල්‍ය ප්‍රකාශවල ඇතුළත් කිරීමට හෝ අවශ්‍ය හෙළිදරව් කිරීම් කර නොතිබුණි.
- (ii) ප්‍රමිතයේ 17 ඡේදයේ විධිවිධානවලට අනුව අදාළ ප්‍රවර්ථන බැඳීම අනුව ගිණුම්ගත කල යුතු වුවද ලුණාච නිවාස ව්‍යාපෘතිය සඳහා රජයෙන් ලබා දී තිබූ රු.මිලියන 1,267.32 ක මුදල් 2020 දෙසැම්බර් 02 දිනැති අංක අමප/20/1844/306/055 දරණ අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණය පරිදි ආපසු රජයට ගෙවිය යුතු වුවද ප්‍රවර්ථන බැඳීම ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි. එම රාජ්‍ය ප්‍රදාන මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ හිමිකම් හා සංචිත යටතේ දක්වා තිබීම හේතුවෙන් හිමිකම් හා සංචිත එම වටිනාකමින්ම අධිගණනය වී තිබුණි.
- (iii) ප්‍රමිතයේ 14, 15, 16 , 76 ඡේද සහ IG 18,19,20 සහ 21 ඡේද වල දක්වා ඇති විධිවිධාන වලට අනුව හුවමාරු නොවන ගනුදෙනු වලින් වන අයහාර මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශයට හඳුනා ගත යුතු වුවද සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය දක්වා අධිකාරිය වෙත ලැබී තිබූ භාණ්ඩාගාර ප්‍රදානවලින් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශවල දැක්වෙන සමුච්චිත

නිට්ටඹුව ඉඩමේ අධිකාරියට රු.මිලියන 120 ක් ලෙස අයත් වූ ඉඩම් ප්‍රමාණයට අදාළ වටිනාකම පමණක් ගිණුම්ගත කල යුතු බව.

අක්කර 9 පර්.20.2 කි. මේ අනුව අධිකාරියට පැවරී ඇති ඉඩමේ නිවැරදි තක්සේරුව ලබා ගෙන හුවමාරු නොවන ගනුදෙනුවේ අයහාරය ගිණුම්ගත කිරීමට කටයුතු කරමි.

භාණ්ඩාගාරය වෙත ගෙවිය යුතු මුදල ඒකාබද්ධ අරමුදලට බැර කිරීම සම්බන්ධව නැවත වරක් සලකා බලන ලෙස අමාත්‍යාංශ ලේකම්තුමාගේ නිර්දේශය සහිතව ලිපියක් යොමු කර ඇත.

අයකර ගැනීමකින් තොරව අධිකාරිය වෙත ලැබී ඇති ස්ථාවර වත්කම් වල අගය රජයේ ප්‍රදාන ගිණුමෙන් අයහාරයට හඳුනා ගැනීමට ඉදිරියේදී කටයුතු කරමි.

රාජ්‍ය ප්‍රදාන අදාළ වර්ෂය තුල සම්පූර්ණයෙන් කාර්යසාධන ප්‍රකාශයට

ශේෂය රු.මිලියන 2,458.05 ක් ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ගැලපීම් කර නොතිබුණි.

තවද ප්‍රමිතයේ 42 ඡේදය ප්‍රකාරව, හුවමාරු නොවන ගනුදෙනුවක් මගින් අත්පත්කර ගත් වත්කමක් මුල්වරට මැනිය යුත්තේ අත්පත් කර ගත් දින සාධාරණ වටිනාකමට වුවද, නිදහස් දීමනාවක් ලෙස සංස්ථාව වෙත ලැබුණු මොරටුව ලුනාව රජය සතු ඉඩම 2022 වර්ෂයේදී අධිකාරිය වෙත පැවරී තිබුණු අතර 2022 වර්ෂය තුළ අදාළ නිවාස ව්‍යාපෘතිය සම්පූර්ණ කර තිබුණි. එසේ ඉදිකරන ලද නිවාස 356 විකුණුම් පදනම මත බැහැර කර තිබුණද එම බැහැර කිරීමේ පිරිවැය ගණනයේදී මෙම ඉඩමේ පිරිවැය සැලකිල්ලට ගෙන නොතිබුණි. මේ නිසා නිවාස පිරිවැය ගණනයේ නිවැරදිභාවය ගැටලු සහගත වේ. මෙම ඉඩමෙහි සාධාරණ වටිනාකම ගණනය කර සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විටත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගැලපුම් කිරීමට හෝ කටයුතු කර නොතිබුණි.

2022 දී අධිකාරිය වෙත පැවරී ඇති ලුනාව ඉඩමේ සාධාරණ වටිනාකම ලබා ගැනීමෙන් පසු ගිණුම් වල ඇතුළත් කිරීමට කටයුතු කරමි.

හඳුනාගත යුතු බව.

(iv) ප්‍රමිතයේ 94 සහ 96 ඡේදවල සඳහන් ප්‍රතිපාදනවලට පටහැනිව අධිකාරියට සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ලැබුණු රු.මිලියන 8.6 ක ප්‍රාග්ධන ප්‍රදාන, හිමිකම් හා සංචිත යටතේ දක්වා තිබූ අතර රු. මිලියන 14 ක විලම්භිත ආදායම්ද හඳුනාගෙන තිබුණි.

අස්තිත්වයට පැවරෙන ස්ථාවර වත්කම් මින් ඉදිරියට අයහාර වශයෙන් හඳුනාගැනීමට කටයුතු කරමි.

-එම-

(v) ප්‍රමිතයේ 106 සහ 107 ඡේදය ප්‍රකාරව කාලපරිච්ඡේදය තුළදී හුවමාරු නොවන ගනුදෙනු වලින් ලත් අයහාරයේ වටිනාකම ප්‍රධාන පත්ති මගින් වෙන් වෙන්ව පෙන්වමින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල මුහුණත හෝ සටහන්වල හෙළිදරව් කළ යුතු අතර එසේ හුවමාරු නොවන ගනුදෙනු වලින් ලත් අයහාරය හඳුනාගැනීම සඳහා අධිකාරිය මගින් යොදා ගනු ලැබූ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිද හෙළිදරව් කළ යුතු වුවද එම හෙළිදරව් කිරීම කර නොතිබුණි.

ප්‍රමිතියේ අංක 106, 107 ට අදාළව ඉදිරිපත් කළ යුතු හෙළිදරව් කිරීම් යටතේ අධිකාරියට අදාළ වන කරුණු පවතින අවස්ථා වලදී සටහන් යටතේ දැක්වීමට ඉදිරියේදී කටයුතු කරමි.

හුවමාරු නොවන ගනුදෙනුවලින් ලත් අයහාරය සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කළ යුතු බව.

(ඊ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 12

(i) ප්‍රමිතයේ 14 (අ) ඡේදයට අනුව කල්බදු ගිවිසුම අවසානයේ වත්කම්වල අයිතිය කල්බදු ගැනුම්කරුවන් වෙත පැවරෙන්නේ නම් එය මූල්‍ය කල්බදු ලෙස හඳුනාගත යුතු වේ. ඒ අනුව අධිකාරිය විසින් වාණිජ පදනම මත දිගු කාලීන කල්බදු ගිවිසුම් අනුව ආයතනයේ සේවකයන්ට බැහැර කරන ලද ලුනාව නිවාස ව්‍යාපෘතියේ නිවාස 22 ක් මූල්‍ය කල්බදු ලෙස හඳුනාගත යුතු වුවත්, මෙම ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව මූල්‍ය කල්බදු ලෙස හඳුනාගෙන නොතිබුණි. සියයට 25 ක මූලික ගෙවීම් පමණක් සම්පූර්ණ කර තිබූ නිසා මෙම නිවාස පැවරුම් විකුණුම් ලෙසද වර්ෂය තුළදී හඳුනාගෙන නොතිබුණි. මේ සම්බන්ධයෙන් සුදුසු ගිණුම් ප්‍රතිපත්තියක්ද හඳුනාගෙන නොතිබුණි.

මෙම වර්ෂයේ නව විගණන නිරීක්ෂණ වශයෙන් ඉදිරිපත් කර ඇති මෙම කරුණු පිළිබඳව ඉදිරියේදී අවධානය යොමු කරමි.

ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව මූල්‍ය කල්බදු සහ විකුණුම් හඳුනා ගත යුතු බව.

- (ii) අධිකාරිය විසින් මෙම ප්‍රමිතයට පටහැනිව සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී විකුණන ලද නිවාස ව්‍යාපෘති 04 කට අදාළව රු. මිලියන 20.61 ක් ආදායම් ලෙස හඳුනාගෙන තිබූ අතර මේ හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ අතිරික්තය එම වටිනාකමින්ම අධි ගණනය වී තිබුණි. මෙම කරුණු පිළිබඳව ඉදිරියේදී අවධානය යොමු කරමි. ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව නිවැරදිව අදාළ විකුණුම් ආදායම හඳුනා ගැනීමට කටයුතු කල යුතු බව.
- (උ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 13 ප්‍රමිතයේ 7 වන ඡේදය ප්‍රකාරව, අයෝජන දේපළ යනු බදුකුලී ඉපයීම හෝ ප්‍රාග්ධන වටිනාකම වැඩිවීම සඳහා හෝ ඒ අරමුණු දෙකම සඳහා තබාගෙන ඇති ඉඩමක් හෝ ගොඩනැගිල්ලක් හෝ ගොඩනැගිල්ලකින් කොටසක් හෝ දෙකම වේ. කෙසේ වුවද අධිකාරිය බදු කුලී පදනම මත ලබාදී තිබූ නිවාස ව්‍යාපෘති 3 කට අදාළ රු. මිලියන 146.76 ක් වටිනා නිවාස හා වාණිජ ඒකක ආයෝජිත දේපළ ලෙස හඳුනා නොගෙන ස්ථාවර වත්කම් යටතේ ඇතුලත් කර තිබුණි. දේපළේ සියළුම නිවාස ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව ඒකක සම්පූර්ණයෙන්ම අදාළ අවශ්‍යතා බැහැර කරන තෙක් එය සම්පූර්ණ කරන්නේ නම් අධිකාරිය සතු අධිකාරිය කරන්නේ නම් නමින් වන දේපළකි. ආයෝජන දේපළ ලෙස හඳුනාගත යුතු බව.
- (ඌ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 20 ප්‍රමිතයේ 96 වන ඡේදය අනුව නියත ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලයක් සහිත අස්පාශ්‍ය වත්කමක ක්ෂය ලියා හැරිය යුතු ප්‍රමාණයන් කිසියම් විධිමත් පදනමක් මත ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය පුරාවට බෙදා හැරිය යුතු වුවත් අධිකාරිය සතු රු.500,000 ක් වටිනා ගිණුම්කරණ මෘදුකාංගය වෙනුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී කිසිදු ක්‍රම ක්ෂය වියදමක් හඳුනාගෙන නොතිබුණි. තවද ප්‍රමිතියෙහි 117 වන ඡේදය ප්‍රකාරව, අස්පාශ්‍ය වත්කම්වලට අදාළව සිදුකළ යුතු හෙළිදරව් කිරීම්ද මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සිදුකර නොතිබුණි. අධිකාරියේ අස්පාශ්‍ය වත්කම් යටතේ එක් වත්කම් අයිතමයක් පමණක් ඇතුලත් වන අතර ඒ පිළිබඳව විස්තර ගිණුමට ඇතුලත් කිරීමට කටයුතු කරමි. ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව අස්පාශ්‍ය වත්කම් හඳුනාගත යුතු බව.

1.5.3 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට ස්ථාවර තැන්පතු සඳහා ලැබිය යුතු පොලිය රු. මිලියන 51.48 ක් වුවද රඳවා ගැනීමේ බදු රු. මිලියන 2.71 සමඟ ලැබිය යුතු පොලිය රු. මිලියන 54.19 ක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබීම නිසා සමාලෝචිත වර්ෂයේ අතිරික්තය රු.මිලියන 2.71 කින් අධි ගණනය වී තිබුණි.	2023 වර්ෂයේ කල්පිරීමට නියමිත ස්ථාවර තැන්පතු මත අයකරන බදු සත්‍ය වශයෙන් ආදායම් ලබන අවස්ථාවේදී ගිණුම්ගත කරනු ලැබේ.	ආදායම හා වියදම් උපවිත පදනමට නිවැරදිව ගිණුම් තැබීම සිදුකළ යුතු බව.

- (ආ) අධිකාරියෙහි අරමුදලින් මුදල් ප්‍රතිපාදන වෙන් කර ගෙන සේවකයන්ට ආපදා ණය ලබාදීම සඳහා පවත්වාගෙන යනු ලබන ආපදා ණය ප්‍රතිපාදන අරමුදලේ 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශේෂය රු.මිලියන 15 ක් හිමිකම් හා සංචිත යටතේ දක්වා නොතිබූ අතර ජංගම නොවන වගකීම් යටතේ දක්වා තිබුණි. මේ හේතුවෙන් එම අගයෙන් ජංගම නොවන වගකීම් අධි ගණනය වී හිමිකම් හා සංචිත උණ ගණනය වී තිබුණි.
- (ඇ) අධිකාරියේ අලෙවි අංශය විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද තොරතුරු අනුව 2022 දෙසැම්බර් 31 දින වන විට ලුනාව නිවාස ව්‍යාපෘතිය තුළින් වාණිජ පදනම මත බැහැර කරන ලද නිවාස ඒකක 178 කින් රු. මිලියන 448.1 ක් ලැබිය යුතු ලෙස දක්වා තිබුනද මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අනුව එම වටිනාකම රු. මිලියන 435.5 ක් වීම හේතුවෙන් ඒ අතර රු. මිලියන 12.56 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.
- (ඈ) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට හම්බන්තොට නිවාස ව්‍යාපෘතියට අදාළව 2016 වර්ෂයේ සිට අයකර ගත යුතු මුළු හිඟ ණය වාරික වටිනාකම වන රු.මිලියන 3.4 ක් ලැබිය යුතු ගිණුම් ලෙස ජංගම වත්කම් යටතේ පෙන්නුම් කළ යුතු වුවත් එය ජංගම නොවන වත්කම් යටතේ දැක්වීම නිසා අධිකාරියෙහි ජංගම වත්කම් එම වටිනාකමින්ම උන ගණනය වී තිබුණි.

ආපදා ණය ප්‍රතිපාදන අරමුදල හිමිකම් සහ සංචිත යටතේ දැක්වීමට කටයුතු කරමි.

ආපදා ණය අරමුදල සංචිත යටතේ දැක්විය යුතු බව.

වරින් වර අයකිරීම් අංශය මගින් වර්ෂයේ ණය අය කර එකතු කර ඇති සියළුම වාරික ගැනීම් වටිනාකම මුදල් ඇතුළත් වී නොමැති අතර නිවැරදිව මූල්‍ය වටිනාකම දැක්විය යුතු බව.

මුදල් ඇතුළත් වී නොමැති අතර එම නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශණ ශේෂය ප්‍රකාශවල දැක්විය යුතු හා සැසඳීමේදී රු.මි 12.56 ක වෙනසක් පවතී.

ණය තොගයේ ඇතුළත්ව ඇති හම්බන්තොට නිවාස ව්‍යාපෘතියට අදාළ මුළු හිඟ මුදල ලැබිය යුතු වාරික ලෙස ගිණුම්ගත කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.

හිඟ ණය වාරික ජංගම වත්කම් යටතේ දැක්විය යුතු බව.

1.5.4 අධිකාරි බලය නොලත් ගනුදෙනු

අධිකාරි බලය නොලත් ගනුදෙනු පිළිබඳ විස්තරය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2008 අංක 36 දරණ නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන අධිකාරිය පනතේ 15 ඡේදය ප්‍රකාරව නාගරික ජනාවාස ප්‍රදේශයක ප්‍රජාවගේ සාමාන්‍ය සුභසිද්ධිය සහ සමාජ සහ සංස්කෘතික දියුණුව වැඩි දියුණු කිරීම හා එම ප්‍රදේශයේ කටයුතු පරිපාලනය කිරීම සිදු කළ යුතු වුවද සමාලෝචිත වර්ෂයේදී තාවකාලිකව අත්හිටුවනු ලැබූ තුඩුවේගොඩ හා නාවලපිටිය නාගරික අඩු අදායම් නිවාස ව්‍යාපෘති 02 හැරුණු කොට කිසිදු භෞතික සංවර්ධන කටයුත්තක් සිදුකර නොතිබුණු අතර මානව සංවර්ධන වැඩසටහන් 05 ක් පමණක් ක්‍රියාත්මක කර තිබුණි.	රාජ්‍ය වියදම් පාලනය BD/CBP/01/01/04-2022 ජාතික අයවැය වක්‍රලේඛය ප්‍රකාරව ඉදිකිරීම් කටයුතු අත්හිටුවන ලද අතර, අධිකාරියෙහි අභ්‍යන්තර ප්‍රතිපාදන යොදා ගනිමින්, වත්තල (වැලිසර), ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර, නිට්ටඹුව, කඩුවෙල මධ්‍ය ආදායම් නිවාස ව්‍යාපෘතිවල මූලික කටයුතු සිදුකර ඇත.	පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව කටයුතු කළයුතුය.

1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.6.1 ලැබිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) අධිකාරිය විසින් පුනස්ථාපන පදනම මත නිවාස ලබා දුන් නිවාස ව්‍යාපෘති 06 කට අදාළව සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසානයට අයකර ගත යුතු මුළු ණය වාරික වටිනාකම රු.මිලියන 112 ක් වූ අතර ඉන් වසර 2-5 ත් අතර කාලයක සිට අයකර ගත යුතු ණය ශේෂය රු.මිලියන 47.31 ක් වූ අතර වසර 05 ඉක්මවා අයකර ගත යුතු ණය ශේෂය රු.මිලියන 30.12 ක් වූ අතර එම වටිනාකම මුළු ණය වාරික වටිනාකමින් පිළිවෙලින් සියයට 42 ක් හා සියයට 27 ක් විය.	දස වැදෑරුම් අයකිරීම් ක්‍රියාවලියේ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම, එන්තරවාසි සඳහා යොමු කිරීම, නීති ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම යන අවසාන අදියර 03 ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින්, 2022/2023 වර්ෂය පුරා අයකිරීම් සඳහා දැඩි පෙළඹවීමක් ඇති කිරීම සඳහා සැලසුම් කර ඇත.	ණය අයකර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය කාර්යක්ෂමව හා යාවත්කාලීනව කළ යුතු වන බව.
(ආ) අධිකාරිය විසින් විකුණුම් පදනම මත ලබාදුන් නිවාස ව්‍යාපෘති 04 කට අදාළව සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසානයට අයකර ගත යුතු මුළු ණය වාරික වටිනාකම රු.මිලියන 42.5 ක් වූ අතර ඉන් වසර 2-5 අතර කාලයක සිට අයකර ගත යුතු ණය ශේෂය රු. මිලියන 11.3 ක් වූ අතර වසර 5 ඉක්ම වූ අයකර ගත යුතුව පැවති ශේෂය රු. මිලියන 22.8 ක් විය. එම වටිනාකම මුළු ණය වාරික වටිනාකමින් පිළිවෙලින් සියයට 27 හා සියයට 54 ක් විය.	පුනස්ථාපන නොවන (විකුණුම්) පදනම මත බැහැර කළ නිවාස ඒකකලාභීන්ගේ හිඟහිටි ණය වාරික අයකිරීම් සඳහා ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම, එන්තරවාසි සඳහා යොමු සහ නීති ක්‍රියාමාර්ග සඳහා ඉදිරියේදී අවධානය යොමු කිරීමට සැලසුම් කර ඇත.	-එම-
(ඇ) ලුනාව නිවාස ඒකක බැහැර කිරීමේදී මූලික ගෙවීම් ලෙස නිවසක මුළු වටිනාකමින් සියයට 25 ක් අධිකාරියට අයකර ගැනීමටත් ඉතිරි සියයට 75 සඳහා රාජ්‍ය බැංකුවක් සමඟ සම්බන්ධ වී වසර 25 ක් තුළ ගෙවීමේ ණය පහසුකම ප්‍රතිලාභීන් වෙත සලසා දීම හා එම සියයට 75 ක මුදල මාස 3 ක් ඇතුළත අධිකාරියට අයකර ගැනීමටත් 2020 දෙසැම්බර් 22 දිනැති අංක අමප/20/1844/306/055 දරණ අමාත්‍ය මණ්ඩලය තීරණය මගින් අනුමැතිය ලැබී තිබුණි. කෙසේ වුවද 2021 අප්‍රේල් 09 වන දින ජනතා අයිතියට පත්කරන ලද මෙම නිවාස ව්‍යාපෘතියෙන් 2022 දෙසැම්බර් 31 දින වන බැංකු ණය පදනම යටතේ නිවාස ලබා ගන්නා ලද නිවාස ලාභීන් 12 වෙනුවෙන් බැංකු මගින් එම විකුණුම් වටිනාකම ලබා ගැනීමට නොහැකි වී තිබුණි.	බැංකු ණය පහසුකමක් යටතේ ණය අයදුම් කිරීමේ දී ඉදිරිපත් කළ යුතු ලේඛන හා වාර්ථා සම්පූර්ණ කර නොතිබීම, එම කාල වකවානුව තුළ රට තුළ පැවති මූල්‍යම අර්බුධකාරී තත්වය මත බැංකු ණය පහසුකම් සීමා කිරීම මත හා ණය පොලී අනුපාතිකයන් අසීමාන්තික ලෙස ඉහළ යෑම හේතුවෙන් අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය පරිදි කටයුතු කිරීමට නොහැකි විය.	බැහැර කළ නිවාස වල සම්පූර්ණ මුදල් අයකර ගැනීමට සුදුසු වැඩ පිළිවෙලක් මත කටයුතු කළ යුතු බව.

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

	නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2008 අංක 36 දරන නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන අධිකාරි පනත				
(i)	පනතේ හැඳින්වීම	නාගරික ජනාවාස සංවර්ධනයට අදාළ ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් සකස් කිරීම සඳහා සහ එම ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කරන බවට සහතික වීම සඳහා අධිකාරිය ස්ථාපනය කර තිබුණද, අධිකාරිය පිහිටුවා වර්ෂ 14 ක් ගතවුවද ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් සකස් කිරීමට හා ක්‍රියාත්මක කිරීමට අධිකාරිය අපොහොසත්වී තිබුණි. කෙසේ වුවද රේඛීය අමාත්‍යාංශය විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද කොළඹ පුනර්ජීවනය සඳහා සහය දීම සඳහා වූ ව්‍යාපෘතියේ (SURP) එක් සංරචකයක් ලෙස නාගරික පුනර්ජීවන ප්‍රතිපත්තියක් සකස් කිරීම ඇතුළත් කර තිබූ අතර එහි කෙටුම්පතක්ද සකස් කර තිබුණු බව නිරීක්ෂණය විය.	එම කාර්යය විශ්ව විද්‍යාලයකට හෝ එම විෂය සඳහා ප්‍රවීණත්වයක් ඇති ආයතනයක් මගින් සිදු කර ගැනීම සම්බන්ධව අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල උපදෙස් ලබා දී ඇත. ඒ අනුව එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන (UNDP) මගින් මෙම ප්‍රතිපත්තිය සකස් කිරීම සඳහා ඉල්ලීම් සිදු කලද මෙම උත්සාහය වාර්ථ විය. එබැවින් මොරටුව විශ්ව විද්‍යාලයේ නගර හා ග්‍රාම නිර්මාණ අංශය විසින් මෙම කාර්යය ඉටු කර ගැනීම සඳහා අධිකාරිය විසින් අමාත්‍යාංශය වෙත ලිපියක් යොමු කරන ලදී.	නාගරික නිවාස සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් සැකසීම අධිකාරියේ වගකීම වන බව.
(ii)	10 වන වගන්තිය	අධිකාරිය විසින් සභාපතිවරයකුද ඇතුළත් සාමාජිකයන් 14 දෙනෙකුට වැඩි නොවන උපදේශක කමිටුවක් 2017 අප්‍රේල් වන විට පත් කර තිබුණද සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විටත් අධිකාරියේ යෝජනා, සැලසුම්, ව්‍යාපෘති සහ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් යනාදී අධිකාරියේ අරමුණුවලට අදාළ කාර්යයන් හඳුනාගෙන නොතිබුණි.	අරමුණු මෙන්ම අධිකාරියේ ඉදිරි යෝජනා, සැලසුම්, ව්‍යාපෘති සහ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් යනාදී ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මේ වන විට නව කළමනාකාරීත්වය යටතේ නව උපදේශක මණ්ඩලයක් පත්කර ඇත.	පනතේ අරමුණු ඉටුකරලීමට කටයුතු කල යුතු බව.
(iii)	16 (1) (ඉ) උපවගන්තිය	මෙම වගන්තියේ ප්‍රතිපාදන අනුව අඩු වියදම් නිවාස වැඩසටහන්වලට මුදල් සැපයීම සඳහා දේපල සංවර්ධනය කරන්නන්ගෙන් සේවා ගාස්තු වශයෙන් නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් එකතු කරගනු ලබන සියලු මුදල් නාගරික	මේ සම්බන්ධයෙන් අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම්ගේ ප්‍රධානත්වයෙන් පත් කරන ලද කමිටුව මගින් පරීක්ෂා කර බලා අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්තුමා වෙත වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කර ඇත.	පනතේ අරමුණු වලට අනුගත විය යුතු අතර අධිකාරිය වෙනුවෙන් අයකර ගන්නා ලද මුදල් ලබා ගැනීමට කටයුතු

ජනාවාස සංවර්ධන අධිකාරියේ අරමුදලට බැර කළ යුතුව තිබුණි. එසේ වුවත් 2010 දෙසැම්බර් 14 දිනැති අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණ අංක 10/2951/504/012 අනුව නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් මෙම සේවා ගාස්තු අයකිරීම නවතා තිබුණු බැවින් නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන අධිකාරියට එම ආදායම් මාර්ගය අහිමි වී තිබුණි. සේවා ගාස්තු අයකිරීම නවතන අවස්ථාව වන විටත් නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් අය කර ගෙන තිබූ රු. මිලියන 207.33 ක සේවා ගාස්තු මුදල සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විටත් නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන අධිකාරිය වෙත ලබා ගැනීමට නොහැකි වී තිබුණි.

කල යුතු බව.

(iv) 16 (3) උප වගන්තිය

අධිකාරියේ ආරම්භක ප්‍රාග්ධනය රු.මිලියන 5,000 ක් විය යුතු අතර එය කොටස් වශයෙන් රජයේ ඒකාබද්ධ අරමුදලින් ලැබිය යුතු වුවද සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විට වසර 14 ක් ගතවී තිබුණද අධිකාරියට කිසිදු ප්‍රාග්ධනයක් ලබාදී නොතිබුණි.

නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන අධිකාරි පනත ප්‍රකාරව ලැබිය යුතු රු.මි 5000 ක ආරම්භක ප්‍රාග්ධනය ලබා ගැනීම සඳහා මහා භාණ්ඩාගාරයෙන් දිගින් දිගටම අමාත්‍යාංශය හරහා ඉල්ලීම් සිදු කරයි.

රජයේ ප්‍රාග්ධන දායකය අවශ්‍ය පරිදි ලබාගැනීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතු බව.

(ආ) 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනත 11 (ආ) වගන්තිය

මුදල් අමාත්‍යවරයාගේ එකඟතාවය ලබා ගැනීමෙන් තොරව අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය මත අධිකාරිය විසින් පසුගිය වර්ෂයේ රු. මිලියන 1,195 ක් හා සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ රු. මිලියන 958 ක් ස්ථාවර තැන්පත්වල ආයෝජනය කර තිබුණි.

මුදල් අමාත්‍යවරයාගේ එකඟතාවය ලබා ගැනීමට අමාත්‍ය ලේකම් හරහා SMUD/F/01/USDA දරණ 2022/11/25 දිනැති ලිපියෙන් ඉල්ලීම් කර ඇත.

මුදල් පනතේ රෙගුලාසි වලට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතු බව.

(ඇ) 2021 නොවැම්බර් 16 දිනැති රාජ්‍ය මුදල් වක්‍රලේඛ අංක 01/2021

වක්‍රලේඛයට අනුව සංයුක්ත සැලැස්මක් වසර 5 ක් සඳහා පිළියෙල කර ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සහ වාර්ෂික අයවැය සමඟ ඊළඟ වර්ෂය ආරම්භ වීමට දින 15 කට ප්‍රථම අදාළ පාර්ශවයන් වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු වුවත් ඒ අනුව කටයුතු කර නොතිබුණු අතර රජය සතු ව්‍යාපාර සඳහා වූ යහපාලන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ (ආ)

වාර්ෂික අයවැය සැකසීමේදී රාජ්‍ය ගිණුම් වක්‍රලේඛ අංක 01/2021 අනුව කටයුතු කිරීම සඳහා උපදෙස් ලබා දී ඇත.

වක්‍රලේඛ විධිවිධාන වලට අනුව කටයුතු කළ යුතු බව.

කොටසේ ඇති ආදර්ශය අනුව අධිකාරිය විසින් ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම පිළියෙල කර නොතිබුණි.

තවද වර්ෂයේ ප්‍රධාන අයවැය ලේඛනයෙහි ඇස්තමේන්තුගත මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය, ඇස්තමේන්තුගත මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ ඇස්තමේන්තුගත ප්‍රාග්ධන වියදම් ඇතුළත් විය යුතු වුවද අධිකාරිය විසින් 2022 වර්ෂය සඳහා පිළියෙල කර තිබූ වාර්ෂික අයවැය ලේඛනයෙහි එම කරුණු ඇතුළත් වී නොතිබුණි.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.මිලියන 364.72 ක අතිරික්තයක් වූ අතර ඊට අනුරූපීව ඉකුත් වර්ෂයේ අතිරික්තය රු.මිලියන 784.62 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.මිලියන 419.9 ක පිරිහීමක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම පිරිහීමට සමාලෝචිත වර්ෂයේ පොළී ආදායම සහ අනිකුත් ආදායම් රු.මිලියන 147.72 කින් වැඩිවී තිබුණත් නිවාස ව්‍යාපෘතීන්ගෙන් ලද ලාභය රු. මිලියන 534.1 කින් අඩු වීමත් ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව සමාලෝචිත වර්ෂයේදී පුද්ගල පඩිනඩි රු.මිලියන 18.5 කින් වැඩිවීමත් ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවී තිබුණි.

2.2 ප්‍රධාන ආදායම් හා වියදම් විෂයයන්වල ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය

ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් තොරතුරු අනුව සමාලෝචිත වර්ෂය හා ඉකුත් වර්ෂයට අදාළව ආයතනයේ මූල්‍ය ප්‍රතිඵල ඇගයීමේදී පහත සඳහන් නිරීක්ෂණ කරනු ලැබේ.

විස්තරය	2022 රු. මිලියන	2021 රු. මිලියන
භාණ්ඩාගාර ප්‍රදාන මානව සම්පත් සංවර්ධන	-	26.98
විලම්භිත ආදායම් - ස්ථාවර වත්කම් මත	11.4	3.2
පොළී ආදායම්	161.8	22.1
අනිකුත් ආදායම්	12.9	4.96
පුද්ගල පඩිනඩි	118.9	100.5
ගමන් වියදම්	1.9	0.4
අතිරික්තය	364.2	784.6

(අ) ඉකුත් වර්ෂය සමග සැසඳීමේදී සමාලෝචිත වර්ෂයේදී පොළී ආදායම සියයට 631 කින් වැඩි වී තිබුණි. මේ සඳහා ස්ථාවර තැන්පතු මත වූ පොළී ආදායම සියයට 826 කින් වැඩිවීම ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු වී තිබුණි.

(ආ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ අධිකාරියේ සමස්ත ආදායමෙන් සියයට 29 ක් රජයේ ප්‍රදානයන්ගෙන් සහ සියයට 71 ක් මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්වලින් උත්පාදනය කර ගෙන තිබුණි.

(ඇ) ඉකුත් වර්ෂය සමඟ සැසඳීමේදී සමාලෝචිත වර්ෂයේ පුද්ගල පඩිනඩි වියදම් සියයට 18 කින් ඉහළ ගොස් තිබූ අතර ඒ සඳහා කාර්යය මණ්ඩල දිරිදීමනා රු. මිලියන 1.75 සිට රු. මිලියන 4.74 දක්වා සියයට 170 කින් ඉහළ යාම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවී තිබුණි.

2.3 අනුපාත විශ්ලේෂණය

ඉකුත් වර්ෂයේදී අධිකාරියේ ජංගම අනුපාතය 2.16:1 ක් වූ අතර සමාලෝචිත වර්ෂයේදී එය 18.5:1 දක්වා වර්ධනය වී තිබුණි. නිවාස විකුණුම් වලින් ලැබිය යුතු ආදායම් සියයට 67 කින් සහ කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා ලබා දෙන ලද ලැබිය යුතු ආපදා ණය සියයට 71 කින් වර්ධනය වීමත් ජංගම වගකීම් සියයට 88 කින් අඩුවීමත් මෙම වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2022 ජුනි මස 16 දිනැති අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල පත්‍රිකා අංක 05/2022/06 යටතේ රු. මිලියන 44.78 ක් වටිනා බදු දීමෙන් අධිකාරිය වෙත බදු ආදායම් උපයාගත හැකිව තිබූ සහස්පුර වාණිජ ඒකක 67 ක් හා වටිනාකම හඳුනාගෙන නොතිබූ සේවා ඒකක 57 ක් නිදහස් දීමනාවක් මත කළමණාකරණ සංස්ථාවලට බැහැර කිරීමට තීරණය කර තිබුණි.	මෙම නිවාස යෝජනා ක්‍රමය ආරම්භ කරනු ලැබූ රිල් සමාගම විසින් අදාළ ව්‍යාපාරික ස්ථාන වල ආදායම සම්පූර්ණයෙන්ම කළමණාකරණ සංස්ථාවේ අරමුදලට ලබාදී තිබූ අතර, නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් සිදු කරනු ලැබුවේ එම ක්‍රියාවලිය නීත්‍යානුකූල කිරීම පමණි.	අධිකාරිය සතු වාණිජ ඒකක වලින් බදු ආදායම් අධිකාරිය විසින් උපයාගත යුතු බව.
(ආ) 2020 දෙසැම්බර් 22 දිනැති අංක අමප/20/1844/306/055 දරණ අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණය පරිදි විකුණුම් මිලෙන් සියයට 50 ක් අයකර ගැනීමකින් තොරව රු. මිලියන 4.74 ක් වටිනා ලුනාව නිවාස ක්‍රමයේ නිවාස අංක 1/3/3 දරණ නිවාස ඒකකයේ විකුණුම් වටිනාකමින් සියයට 25 ක් එනම් රු. මිලියන 1.185 ක් පමණක් අයකර ගෙන නිවසේ භුක්තිය බාරදී තිබුණි.	නිවසෙහි භුක්තිය බාරගන්නා දිනයෙහි සිට වර්ෂයක කාලයක් ඇතුළත සියයට 6.25 වාර්ෂික පොලී අනුපාතයකට යටත්ව ඉතිරි මුදල ගෙවා නිම කරන බවට අප අධිකාරිය සමඟ ගිවිසුම් ගත වීම හා නිවසෙහි භුක්තිය බාර ගන්නා දිනයේ සිට ඉතිරි මුදල් ගෙවා අවසන් කරන ලද දිනය දක්වා කාලය සඳහා මසකට අවමය රු. 25,000 ක ගාස්තුවක් ගෙවිය යුතු අතර ඉතිරි මුදල් ගෙවීම් කිරීමේදී එසේ ගෙවා ඇති මුළු වටිනාකම අඩු කර ඉතිරි මුදල් ගෙවිය යුතුය.	අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණ ප්‍රකාරව කටයුතුකළ යුතු බව.

3.2 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) අධිකාරිය විසින් නිවාස ඒකක 512 ක් සහිත ඉදිකිරීම් නිම කළ නිවාස	පවතින නෛතික ක්‍රියාමාර්ගයක් නිසා ඉඩම අප අධිකාරිය වෙත ලබාදීමේ ක්‍රියාවලියේ	ඉඩම් පවරා ගැනීමේ කටයුතු අප්‍රමාදව සිදු

යෝජනා ක්‍රම 03 ක් හා ඉදිකරමින් පවතින නිවාස යෝජනා ක්‍රමයක් පිහිටි හෙක්ටයාර 2.32 ක ඉඩම් අදාළ ආයතනවලින් පවරා ගැනීමට සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය දක්වාම අපොහොසත්ව තිබුණි. එම හේතුවෙන් ඉදිකර අයිතිය භාර දී ඇති නිවාසලාභීන්ට ඉඩම් ඔප්පු ලබාදීමේ ප්‍රමාදයන් මත නිවාස ක්‍රමවල කළමනාකරන සංස්ථා පිහිටුවා නිවාස වල භාරකාරත්වය පැවරීමට නොහැකි වී තිබුණි.

ප්‍රමාදයක් පවතී. උක්ත නිවාස ව්‍යාපෘතියින් නිවාසයන් වෙනුවෙන් වන ගෙවීම් සිදු කිරීමට වසර 20 ත් 30 ත් අතර කාල පරාසයකට අදාළ ප්‍රතිලාභීන් සමග ගිවිසුම් ගතව ඇත. එබැවින් ඔප්පු ලබා දීම සඳහා සියළු ගෙවීම් අවසන් කළ යුතුව ඇත.

කිරීමට පියවර ගත යුතු බව.

(ආ) අධිකාරිය විසින් ලුනාව නිවාස ව්‍යාපෘතිය යටතේ ඉදිකර තිබූ නිවාස ඒකක 356 ම විකුණුම් පදනම මත ඉකුත් වර්ෂයේදී බැහැර කර තිබුණද නිවාස ලාභීන් වෙත ඔප්පු ලබාදීම සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විටත් සිදුකර නොතිබුණි. මේ සඳහා නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, සහාධිපත්‍ය කළමනාකරන අධිකාරිය, මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව, හිමිකම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලය, සහ මොරටුව මහ නගර සභාව මගින් ලබාගත යුතු අනුමැතීන් ලබා නොගැනීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

ලුනාව මහල් නිවාස යෝජනා ක්‍රමයට අදාළව සහාධිපත්‍ය ප්‍රකාශය සකස් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වරලත් ඉංජිනේරුවරයෙකුගේ අනුමැතිය සහිත අනුමත ගොඩනැගිලි සැලැස්ම, අනුකූලතා සහතිකය, සහාධිපත්‍ය කළමනාකරන අධිකාරියේ සහතිකය, මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සහතික කරනු ලැබූ සහ සහාධිපත්‍ය කළමනාකරන අධිකාරිය විසින් අනුමත කරන ලද සහාධිපත්‍ය පිඹුර සහ අදාළ සහාධිපත්‍ය ඒකක සඳහා වරිපනම් අංක මෙතෙක් ලැබී නොමැති බැවින්, අදාළ සහාධිපත්‍ය ප්‍රකාශයේ වැඩ මෙතෙක් අවසන් කර ගැනීමට නොහැකි වී ඇත.

අදාළ ආයතන හා සහසම්බන්ධ වී අදාළ අවශ්‍යතාවයන් කඩිනමින් සම්පූර්ණ කර ඔප්පු ලබාදීමට කටයුතු කළයුතු බව.

3.3 මතභේදයට තුඩුදෙන ගනුදෙනු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2022 දෙසැම්බර් 22 දිනැති අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණ අංක අමප/20/1844/306/55 ට පටහැනිව අධිකාරිය විසින් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල පත්‍රිකා අංක 01/2021/15 මගින් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය ලබාගෙන අධිකාරියේ නිලධාරීන්ට නිවාස ලබාදීමේදී නිවාස විකුණුම් මිල තීරණය කිරීමේදී අධිකාරිය වෙත අයකරනු ලබන සියයට 20 ක සේවා ගාස්තුව එම නිලධාරීන්ගේ අය නොකිරීමටත් නිවසක විකුණුම් මිල ලෙස රජයේ තක්සේරුව පමණක් අයකර එම පිරිවැය අවුරුදු 25 ක කාලයක් තුළ සියයට 2 ක සහනදායී වාර්ෂික පොලී අනුපාතිකයක් යටතේ ගෙවීම් සිදුකිරීම සඳහා පහසු ගෙවීම් ක්‍රමවේදයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමටත් තීරණය කර තිබුණි. සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විට	ස්ථීර නිවසක් නොමැති අධිකාරියේ සේවකයින්ගේ ඉල්ලීම මත අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල පත්‍රිකා 01/2021/15 අංක මගින් සාමාන්‍ය විකුණුම් මිල තීරණය කිරීමේ දී එකතු කරන ලද සියයට 20ක සේවා ගාස්තුව අය නොකර උපරිම කාලය වසර 25කට සීමා වන පරිදි සියයට 2 ක වාර්ෂික පොලී අනුපාතිකයක් යටතේ සුදුසුකම් සහිත සේවක මහත්ම මහත්මීන් 22නෙකු වෙත නිවාස බැහැර කිරීමට අනුමැතිය ලබා ගන්නා ලදී. ඉහත පදනම මත අධිකාරියේ කාර්ය මණ්ඩලයට නිවාස බැහැර කිරීම	අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණ ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතු බව හා එයට පටහැනි වන කටයුතු සඳහා නැවත අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය ලබාගත යුතු බව.

අධිකාරියේ නිලධාරීන්ට නිවාස ඒකක 22 ක් ලබාදී තිබුණු අතර අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණයට පටහැනිව කටයුතු කිරීම මත රජයට අහිමි වූ ආදායම රු. මිලියන 18.96 ක් වී තිබුණි.

හේතුවෙන් ලැබිය යුතු රු.මි. 90.3ක මුදල ඉදිරි වසර 25 තුළ දී සේවකයින්ගේ මාසික වැටුපෙන් අඩු කිරීමේ පදනම මත සියලු සේවකයින් අධිකාරිය සමඟ ගිවිසුම් ගතව ඇත.

(ආ) අධිකාරිය විසින් ධීවර ජනතාව වෙනුවෙන් ඉදිකළ අභුලාන මහල් නිවාස ක්‍රමයෙහි පැවති නිවාස ඒකක 288 කින් රු.මිලියන 62.87 ක් වටිනා නිවාස ඒකක 53 ක් මුදල් අයකිරීමෙන් තොරව නිදහස් දීමනා පත්‍රයක් මගින් 2016 සැප්තැම්බර් 26 වන දින සිට 2019 පෙබරවාරි මස 12 අතර කාලය තුළ සිනමා ශිල්පීන්ට හා ක්‍රීඩකයන්ට භුක්තිය ලබාදී තිබුණි. පසුව එනම් 2019 සැප්තැම්බර් 18 දිනැති අංක අමප/අංක/19/2761/122/085 දරණ අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණය අනුව එම නිවාස සඳහා සාධාරණ මුදලක් ප්‍රතිලාභීන්ගෙන් අයකර ගැනීමට දන්වා තිබුණු නමුත් අධිකාරිය විසින් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය වන විටද කිසිදු මුදලක් අයකරගෙන නොතිබුණි. එමෙන්ම නීතිපතිගේ 2022 දෙසැම්බර් 04 දිනැති ලිපියෙහි උපදෙස් පරිදි නිවාස 32 ක නිදහස් දීමනා අවලංගු කිරීමටද කටයුතු කර නොතිබුණි.

නිදහස් දීමනා මත ලබාදී තිබූ නිවාස ඒකක 53 පිළිබඳව 2019 සැප්තැම්බර් මස 18 දිනැති හා අංක අමප/අංක/19/2761/122/085 දරන අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණය ලබා දී තිබුණද, 2021 වර්ෂයේ පැවති කොරෝනා වසංගත තත්වය නිසාත්, 2022 වර්ෂයේ මාස 06 ක පමණ කාලයක් පැවති ඉන්ධන අර්බුදය හමුවේ රාජකාරි කටයුතු ඉතාමත් අවම වශයෙන් සිදු කෙරුණු අතර, නිසි පරිදි රාජකාරි කටයුතු ආරම්භ කරනු ලැබූ වහාම මෙම ගිවිසුම් අත්සන් කිරීමේ කටයුතු ආරම්භ කරන ලදී.

අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණ ප්‍රකාරව කටයුතු කල යුතු බව හා එයට වෙනස්ව කටයුතු කිරීම සඳහා නැවත අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතියක් ලබාගත යුතු බව.

(ඇ) සීමාසහිත රියල් එස්ටේට් එක්ස්චේන්ජ් (පුද්ගලික) සමාගම අධිකාරියට පවරා ගැනීමේදී සිදුව තිබූ රු. මිලියන 47.75 ක මූල්‍ය වංචාවට අදාළව නීතිපති විසින් 2021 ඔක්තෝබර් 28 දින ලබා දෙන ලද නීති උපදෙස් අනුව අලාභය අයකර ගැනීම සඳහා අදාළ පුද්ගලයින්ට එරෙහිව නඩු පැවරිය යුතු වේ. එහෙත් එසේ නඩු පැවරිය හැකිද යන්න සලකා බැලීම සඳහා රේඛීය අමාත්‍යාංශය විසින් මුදල් රෙගුලාසි 103 (පරිච්ඡේද II) පරිදි කටයුතු කර වගකිව යුතු පුද්ගලයින් හා රජයට සිදුවී ඇති අලාභය නිවැරදිව ගණනය කළ යුතු බව දන්වා තිබුණද රේඛීය අමාත්‍යාංශය විසින් 2023 ජූනි වන විටත් ඒ පිළිබඳ කටයුතු කර නොතිබුණි.

2022 සැප්තැම්බර් 28 දිනැතිව රේඛීය අමාත්‍යාංශයෙන් කරනු ලැබූ ඉල්ලීම අනුව නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් මේ පිළිබඳව පරීක්ෂා කිරීම සඳහා කමිටුවක් පත් කර එකී කමිටුව විසින් අදාළ සිද්ධියට වගකිවයුතු යැයි සැලකිය හැකි පූර්ව නිලධාරීන් කැඳවා විමර්ෂණ කටයුතු අවසන් කර ඇති අතර එහි වාර්ථාව ඉදිරියේදී නිකුත් කිරීමට නියමිතව ඇත.

නීතිපති උපදෙස් පරිදි කඩිනමින් රජයට සිදුවී ඇති අලාභය අයකර ගැනීමට කටයුතු කල යුතු බව.

3.4 මානව සම්පත් කළමනාකරණය

	විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ)	කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුවේ ජනරාල්වරයාගේ DMS/1523(Vol – 1) සහ 2019 මැයි 22 දිනැති ලිපිය මගින් අධිකාරියේ සේවා අධ්‍යක්ෂ අංක	අංක USDA/ADM/03/71-2021-1 දරණ 2022 ඔක්තෝබර් 28 දිනැති ලිපිය මගින් විගණන කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව වෙත අනුමැතිය සඳහා යොමු කරන ලද කෙටුම්පතෙහි ප්‍රගතිය	කඩිනමින් කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුවේ අනුමැතිය ලබාගැනීමට කටයුතු කල යුතු බව.

අනුමත තනතුරුවලට අදාළ බඳවා ගැනීමේ පරිපාටිය පැරණි ආකෘතියට අනුව සකස් කරන ලද්දක් බැවින් එය නව ආකෘතිය අනුව යාවත්කාලීන කර ඇනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලෙස දන්වා ඇතත්, 2023 අප්‍රේල් වන විටත් එලෙස කටයුතු කර නොතිබුණි.

පිළිබඳ සිදුකරන ලද විමසීමේදී, පරීක්ෂා කිරීම් සිදු කර කඩිනමින් අප වෙත යොමු කරන බව කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුව මගින් දන්වා සිටින ලදී.

(ආ) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට අධිකාරියේ අනුමත කාර්ය මණ්ඩලය 153 ක් හා අනුමත කොන්ත්‍රාත් කාර්ය මණ්ඩලය 13 ක් වූ අතර එදිනට තථා කාර්යමණ්ඩලය පිළිවෙලින් 126 හා 03 ක් විය. ඒ අනුව කාර්ය මණ්ඩලයේ පුරප්පාඩු 37 ක් වූ අතර මෙලෙස පුරප්පාඩු පැවතීම ආයතනයේ පහළ කාර්ය සාධනයට සෘජුව බලපා තිබුණි.

රාජ්‍ය සේවයේ බඳවා ගැනීම් ක්‍රියාවලිය සමාලෝචනය කිරීමේ අමාත්‍ය මණ්ඩල නිලධාරී කමිටුව වෙත හා කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුව වෙත අමාත්‍යාංශ ලේකම්ගේ අත්සන සහිතව යොමු කර ඇත.

අනුමත කාර්ය මණ්ඩලය නැවත සමාලෝචනය හෝ අත්‍යවශ්‍ය පුරප්පාඩු පිරවීමට කටයුතු කළ යුතු බව.

4. ගිණුම්කටයුතු සහ යහපාලනය

4.1 වාර්ෂික වාර්තාව

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) අධිකාරියේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අනුව සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විට ලුනාව නිවාස ව්‍යාපෘතිය මගින් නිවාස ඒකක 341 ක් විකුණා තිබූ අතර ඉන් නිවාස ලාභීන් 128 දෙනෙකු විසින් සම්පූර්ණ මුදල රු. මිලියන 646.08 ක් ගෙවා තිබුණි. කෙසේ වුවද, අධිකාරියේ සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළ කෙටුම්පත් වාර්ෂික වාර්තාවට අනුව නිවාස ලාභීන් 140 දෙනෙකු විසින් රු. මිලියන 664.08 ගෙවා ඇති ලෙස දක්වා තිබුණි.	වාර්ෂික වාර්තා කෙටුම්පත 2023 පෙබරවාරි 22 දිනට ප්‍රථම විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කර ඇති අතර 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මෙම ප්‍රමාණාත්මක අගයන් වෙනස් වී ඇතුළත්ව ඇත.	වාර්ෂික වාර්තාවේ තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ අනුරූපී විය යුතු බව සහ 2023 සැප්තැම්බර් 06 දින අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්වරයා විසින් අමාත්‍ය මණ්ඩලය වෙත ඉදිරිපත් කරන ලද වාර්ෂික වාර්තාවේද මෙම නිවැරදි කිරීම් සිදු කර නොතිබුණි.
(ආ) එසේම නිවසක වටිනාකමින් සියයට 50 ක් පමණක් ගෙවා තිබෙන නිවාස ඒකක වලට අදාළ නිවාස විකුණුම් වටිනාකම රු. මිලියන 912.38 ක් ද එම නිවාස ඒකක වලට අදාළ මුදල් ලැබීම් වටිනාකම රු. මිලියන 464.28 ක් වුවද කෙටුම්පත් වාර්ෂික වාර්තාව අනුව එම අගයන් පිළිවෙලින් රු. මිලියන 912.91 ක් සහ රු. මිලියන 460.38 ක් ලෙස දක්වා තිබුණි.	වාර්ෂික වාර්තා කෙටුම්පත 2023 පෙබරවාරි 22 දිනට ප්‍රථම විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කර ඇති අතර 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මෙම ප්‍රමාණාත්මක අගයන් වෙනස් වී ඇතුළත්ව ඇත.	-එම-
(ඇ) නිවසක වටිනාකමින් සියයට 25 ක් පමණක් ගෙවා තිබෙන නිවාස ඒකක ගණන 12 ක් සහ එම නිවාස විකුණුම් වටිනාකම රු. මිලියන	මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇති අගයන්ට අනුව වාර්ෂික වාර්තාවේ මෙම ප්‍රකාශනාත්මක	-එම-

61.62 ක් වුවත් කෙටුම්පත් වාර්ෂික වාර්තාවේ අගයන් නිවැරදිව දක්වා, එම අගය පිළිවෙලින් නිවාස ඒකක 13 ක් සහ අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය රු. මිලියන 66.36 ක් ලෙස දක්වා තිබුණි සහිත වාර්ෂික වාර්තාව පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කිරීමට කටයුතු කිරීමට උපදෙස් ලබා දී ඇත.

4.2 සංයුක්ත සැලැස්ම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
අධිකාරියේ අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා 2008 අංක 36 දරන නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන අධිකාරි පනතට අනුව ඉටු කළ යුතු නාගරික පදිංචිකරුවන්ගේ ආර්ථික හා සමාජීය තත්ත්වය හඳුනාගැනීමට අදාළ වන සමීක්ෂණ හා අධ්‍යයන කටයුතු පැවැත්වීම සහ ජාතික වශයෙන් අදාළවන නාගරික නිවාස ණය යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීම යන කාර්යයන් සංයුක්ත සැලැස්මට ඇතුළත් කර හෝ ඉටු කර නොතිබුණි.	2023 – 2025 සමාජ සංවර්ධන වැඩසටහන යටතේ නාගරික පදිංචිකරුවන්ගේ ආර්ථික හා සමාජීය තත්ත්වය හඳුනාගැනීමේ දී ප ව්‍යාප්ත සමීක්ෂණ සිදුකරන අතර, වාර්ෂිකව යාවත්කාලීන කරනු ලබයි. නාගරික නිවාස ණය යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීමට භාණ්ඩාගාර ප්‍රතිපාදන නොලද හෙයින් එමඟින් යෝජනා කරන ලද වාණිජ බැංකු හරහා ණය ලබාදීමේ වැඩසටහනෙහි ශක්‍යතාවය පදනම් කරගනිමින් ඉදිරියේදී උපායමාර්ගික සැලැස්ම යාවත්කාලීන කිරීමේදී ඇතුළත් කිරීමට අපේක්ෂිතය.	අධිකාරිය විසින් පනතේ සඳහන් කාර්යයන් ඉටු කළ යුතු වන අතර ඒවා සංයුක්ත සැලැස්මට ඇතුළත් කළ යුතු බව.

4.3 වාර්ෂික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
අධිකාරියෙහි 2022 වර්ෂයේ පිළියෙල කර තිබූ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මට අනුව ව්‍යාපෘති 06 ක් නිම කිරීමට සැලසුම් කර තිබූ නමුත් එයින් ව්‍යාපෘති 02 ක කිසිදු භෞතික ප්‍රගතියක් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විට අත්කර ගෙන නොතිබුණි. එමෙන්ම ව්‍යාපෘති 04 කට අදාළ කටයුතු වලින් සියයට 5 සිට සියයට 16 දක්වා භෞතික ප්‍රගතියක් පමණක් අත්කරගෙන තිබූ අතර මූල්‍ය ප්‍රගතිය සියයට 1 සිට සියයට 69 දක්වා විය. එමෙන්ම 2022 වර්ෂයේ ආරම්භ කර තාවකාලිකව අත්හිටුවන ලද ව්‍යාපෘති 02 ක් ක්‍රියාකාරී සැලැස්මට ඇතුළත් කර නොතිබුණි.	තුඩුවේගොඩ/ නාවලපිටිය ව්‍යාපෘති 02 අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය මත තාවකාලිකව අත්හිටුවන ලදී. එයින් තුඩුවේගොඩ ව්‍යාපෘති රජයට වැය බරක් නොවී PPP ක්‍රමවේදය යටතේ ඉදිරියට සිදුකිරීමට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය ලබාගන්නා ලදී. අධිකාරියෙහි අභ්‍යන්තර ඉපයීම් මගින් ඉටුකරන ව්‍යාපෘති 06ක් ක්‍රියාකාරී සැලැස්මට ඇතුළත් කර තිබිණි. වැලිසර, නිට්ටඹුව, ජයවර්ධනපුර, කඩුවෙල යන නිවාස ව්‍යාපෘති 04ක මූලික කටයුතු සිදුකිරීම සියයට 2 සිට සියයට 16 දක්වා භෞතික ප්‍රගතියක්ද, සියයට 1.28 සිට සියයට 69.19 දක්වා මූල්‍ය ප්‍රගතියක්ද අත්කරගෙන තිබේ. හලාවත නිවාස ව්‍යාපෘතියෙහි කාණු පද්ධතිය සකස් කිරීම 2023 වර්ෂයෙහි ක්‍රියාකාරී සැලැස්මට ඇතුළත් කරන ලදී. තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුව සතු ඉඩම් හඳුනාගැනීමට අදාළ කටයුතු රාජ්‍ය වියදම් පාලනය වක්‍රලේඛය අනුව වියදම් අවම කිරීම සඳහා ඉදිරියට සිදු නොකරන ලදී.	සැලසුම් කර තිබූ ආකාරයට ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය සෑම පියවරක්ම ගත යුතු බව.

4.4 අභ්‍යන්තර විගණනය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
අනුමත කාර්ය මණ්ඩලය තුළ විගණන අංශය වෙනුවෙන් අභ්‍යන්තර විගණක තනතුර පමණක් අනුමත කර තිබුණු අතර විගණන නිලධාරී තනතුරු ඇතුළත් කර නොතිබුණි. මේ පිළිබඳව පසුගිය විගණකාධිපති වාර්තාවලින්ද පෙන්නවාදී තිබුණු නමුත් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ හෝ අභ්‍යන්තර විගණන අංශය ශක්තිමත් කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි. ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර විගණක තනතුර මධ්‍යම කළමණාකරන මට්ටමේ (MM) තනතුරක් ලෙස තවදුරටත් පවත්වාගෙන ගොස් තිබූ අතර විගණන නිලධාරීන් බඳවාගැනීමකින් තොරව කළමනාකරණ සහකාර නිලධාරීන් දෙදෙනෙකු පමණක් අනුයුක්ත කර තිබුණි. එමෙන්ම සමාලෝචිත වර්ෂය වෙනුවෙන් අනුමත අභ්‍යන්තර විගණන සැලැස්මෙහි ඇතුළත් විගණන වැඩසටහන් 18 කින් වැඩ සටහන් 4 කට අදාළ විගණන වැඩ සටහන් හා අධිකාරියේ කාර්ය සාධන ඇගයීම්ද සිදුකර තිබුණි.	අධ්‍යක්ෂ (අභ්‍යන්තර විගණක) HM 1-1 තනතුර ඇති කිරීම සඳහා වන ඉල්ලීම 2023 අප්‍රේල් 04 දිනැති ලිපිය මගින් කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුව වෙත යොමු කිරීම සඳහා අමාත්‍යාංශය වෙත ඉදිරිපත් කර ඇත.	අභ්‍යන්තර විගණන අංශය ශක්තිමත් කිරීම තුළින් අධිකාරියේ කටයුතු විනිවිදභාවයකින් යුතුව ක්‍රියාත්මක කළ හැකි වන බව.

4.5 අයවැය පාලනය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
ආයතනය විසින් සඵලදායී පාලන උපක්‍රමයක් ලෙස අයවැය භාවිතා කර නොතිබුණු අතර අයවැය ගත කරන ලද වියදම සත්‍ය වියදම සමඟ සැසඳීමේදී සියයට 1 සිට 232 දක්වා සැලකිය යුතු විචලනයන් නිරීක්ෂණය විය. තවද අයවැයෙන් වෙන් කර නොතිබූ වියදම් අයිතම 06 ක් සඳහා සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී අධිකාරිය විසින් රු. 1,974,419 ක් වැය කර තිබුණි.	අයවැය ඵලදායී පාලන උපක්‍රමයක් ලෙස පවත්වා ගැනීම කෙරෙහි අධිකාරියේ අවධානය යොමු කරමි.	අයවැය ඵලදායී පාලන උපක්‍රමයක් ලෙස පවත්වා ගැනීමට කටයුතු කළයුතුය.